

Datum
2012-03-09Beteckning
2011-110-2515Eri datum
2012-02-28Eri beteckning
PID117319Pensionsmyndigheten
linda.sterner.varnestig@pensionsmyndigheten.seKopia till:
Utbildningsdepartementet

Juridisk utredning av Ställföreträdartjänst (förstudie Mina fullmakter)

Centrala studiestödsnämnden (CSN) lämnar följande synpunkter på Pensionsmyndighetens utredning av ställföreträdartjänst.

Sammanfattning

- CSN har ett behov av att få uppgifter om ställföreträdare via en ställföreträdartjänst då det skulle öka rättssäkerheten och effektiviteten när det gäller kontroll av ställföreträdarskap.
- CSN är positiv till ett centralt register av ställföreträdarskap på lång sikt, liksom till en lösning i form av en ställföreträdarnod på kort sikt.
- CSN instämmer i bedömningen gällande de juridiska förutsättningarna för ett centralt register.
- CSN instämmer huvudsakligen i bedömningen gällande de juridiska förutsättningarna för en ställföreträdarnod.

CSN:s behov av en ställföreträdartjänst

CSN handlägger ärenden om studiestöd och hemutrustningslån. Vid ärendehandläggningen har CSN ett behov av att kontrollera om en person har en ställföreträdare för att CSN inte ska betala ut studiestöd eller hemutrustningslån till personer som inte är behöriga att ansöka om stöd eller lån, och för att CSN ska veta om en uppgiven företrädare är behörig att agera för sin huvudmans räkning.¹ Det finns

¹ En ansökan om studiehjälp ska vara undertecknad av den studerandes förmyndare om den studerande är omyndig. Om en förvaltare har förordnats för den studerande, skall förvaltaren ha tecknat samtycke på ansökan, om det ingår i uppdraget. Likaså ska en eventuell förmyndare, om den studerande är omyndig, eller en eventuell förvaltare ha tecknat sitt samtycke på ansökan om studiemedel (2 kap. 29 § och 3 kap. 36 § studiestödsförordningen [2000:655]). Motsvarande gäller för ansökan om hemutrustningslån (3 § Centrala studiestödsnämndens föreskrifter och allmänna råd [CSNFS 2010:6] om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar).

2012-03-09

även ett behov av att kontrollera ställföreträdarskap i vissa ärenden om återbetalning av lån.

Eftersom CSN:s ärendehandläggning till stor del sköts maskinellt och den maskinella hanteringen är en förutsättning för att CSN:s ska kunna fullgöra sitt uppdrag har CSN, mot bakgrund av att det i dag saknas ett centralt register över ställföreträdare, haft svårt att säkerställa kontrollen av om en bidrags- eller lånesökande har förvaltare eller inte. CSN kan i dagsläget enbart kontrollera detta i ärenden där det av ansökan framgår att personen har förvaltare eller i ärenden som gäller personer för vilka det i tidigare ärenden har framgått att de har en förvaltare. Att utföra en manuell kontroll hos respektive överförmyndare eller överförmyndarnämnd i varje enskilt ärende har inte ansetts praktiskt eller ekonomiskt genomförbart. Inrättandet av en ställföreträdartjänst genom ett centralt register, eller hos en s.k. ställföreträdarnod, med möjlighet till elektronisk informationsutbyte skulle avsevärt öka rättssäkerheten och effektiviteten när det gäller kontroll av ställföreträdarskap. Det skulle både förenkla administrationen och minska risken för felaktiga beslut när en person har förvaltare.

Även kontrollen av om olika former av god man, särskilt förordnade förmyndare eller medförmyndare har behörighet att agera för sin huvudmans räkning skulle avsevärt underlättas om det inrättas en ställföreträdartjänst med möjlighet till elektroniskt informationsutbyte.

Ett centralt register eller en ställföreträdarnod?

CSN är positiv till ett centralt register av ställföreträdarskap på lång sikt, liksom till en lösning i form av en ställföreträdarnod på kort sikt.

Enligt CSN:s mening kräver båda lösningarna ytterligare utredning, särskilt när det gäller lösningen med en ställföreträdarnod och möjligheten att komma överens med de kommunala överförmyndarna.

Juridiska förutsättningar

Juridiska förutsättningar för ett centralt register

CSN instämmer i bedömningen gällande de juridiska förutsättningarna för ett centralt register.

Juridiska förutsättningar för en ställföreträdarnod

CSN instämmer huvudsakligen i bedömningen gällande de juridiska förutsättningarna för en ställföreträdarnod.

Det är dock inte helt tydligt för CSN på vilket sätt lösningen med ställföreträdarnoden är förenlig med personuppgiftslagstiftningen i fråga om registerhanteringen; om

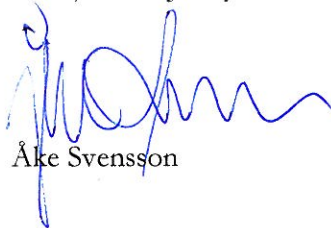
2012-03-09

ställföreträdnoden ska föra ett samlat register eller olika register för de olika överförmyndarna och om ställföreträdnoden i det sistnämnda fallet kan utföra sökningar i samtliga register vid en begäran om registerutdrag från en behörighetskontrollerande myndighet, eller om det krävs att den behörighetskontrollerande myndigheten anger vilket av överförmyndarnas register som sökning ska ske i.

En viktig förutsättning för tjänsten för CSN:s del är att myndigheten på ett snabbt och enkelt sätt kan kontrollera behörigheten genom ett elektroniskt informationsutbyte. Eftersom gränsen mellan vad som utgör direktåtkomst och vad som utgör annat elektroniskt utlämnande av personuppgifter inte är helt klarlagd behövs enligt CSN:s mening ytterligare utredning och överväganden i denna fråga. Behovet finns mot bakgrund av att regeringen i tidigare lagstiftningsärenden ansett att direktåtkomst kräver stöd i lag.

Enligt CSN:s mening är det vidare osäkert om 2 kap. 10 § första stycket TF är tillämplig i den situationen en myndighet skulle vara personuppgiftsbiträde och hantera registret på uppdrag av överförmyndarna. CSN anser därför att det krävs ytterligare utredning gällande frågan om inkomna och upprättade handlingar hos ställföreträdnoden utgör allmänna handlingar hos en myndighet

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjuristen Åke Svensson efter föredragning av verksjuristen Jenny Wäsström.

Åke Svensson

Jenny Wäsström